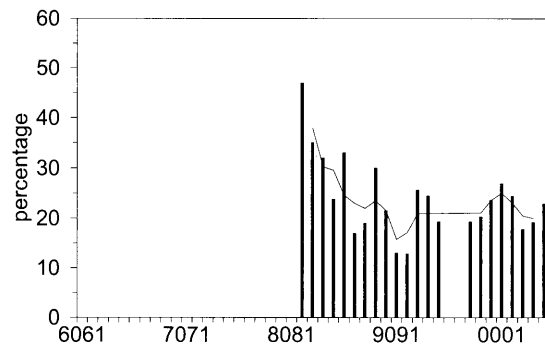

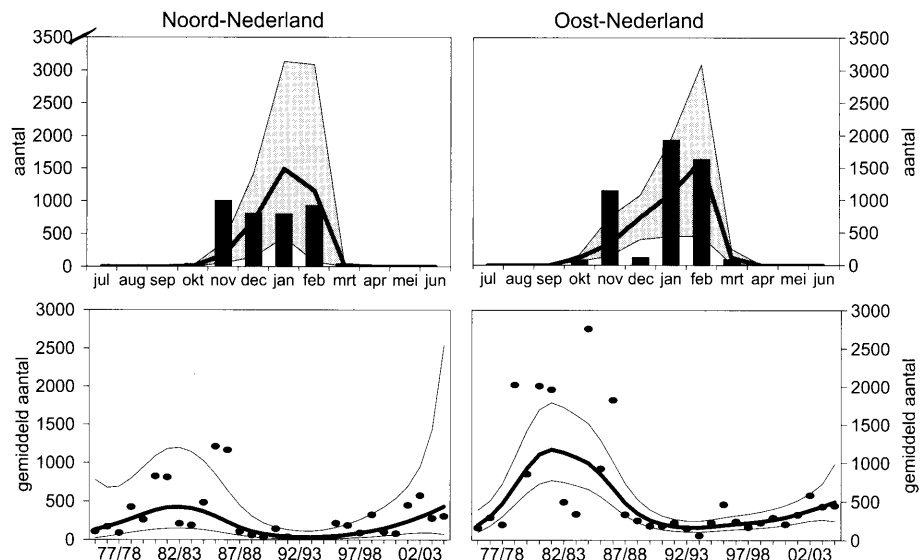
TAIGARIETGANS *Anser fabalis*

Het aantal Taigarietganzen fluctueert sterk in de laatste jaren, maar tendeert vanaf 1994/95 naar een toename. Nederland is vooral een uitwijkgebied voor de grote concentraties die overwinteren in het oosten van Duitsland. Pieken in voorkomen gaan dan ook terug tot in de strenge winters in de jaren tachtig van de vorige eeuw. Gezien het zachte weer in december en januari is het niet aannemelijk dat er grote aantallen vanuit Duitsland ons land hebben aangedaan. Maximaal werden er 4200 geteld, in februari. Dit aantal past in de recente reeks van seizoensmaxima in zachte of normale winters (tabel 8.1). Het is waarschijnlijk (determinatieproblemen!) dat het aantal wordt onderschat. Specifiek onderzoek aan Taigarietganzen levert dan ook stevast grotere aantallen op dan die hier worden gepresenteerd (van den Bergh 2003a,b; Tanger & van den Bergh 2004). Zelfs rietgansspecialisten zijn het echter oneens over de juiste determinatiekenmerken. 'Klassieke' Taigarietganzen kenmerken zich, naast structuurkenmerken, o.a. door het grote aandeel geel op de snavel (de 'geelbekken'). Over het aantal vogels met veel zwart op de snavels bestaat echter onenigheid en de status van de soort blijft daardoor punt van discussie (L.M.J. van den Bergh, T. Heinicke). Daarnaast verblijven Taigarietganzen soms in gebieden waar ze tijdens een telling snel over het hoofd worden gezien (besloten landschap). Een onderschatting van het voorkomen ligt daardoor voor de hand, en verklaart waarschijnlijk ook de dip in de maandelijkse aantallen in december. De aankomst verliep aanmerkelijk vroeger dan gebruikelijk. In het hele land werden al in november grotere aantallen vastgesteld. In het noorden bleef het bezoek gedurende de winter op een vrijwel constant peil. Belangrijkste pleisterplaatsen zijn hier de Gronings-Drentse Veenkoloniën. Dit voorkomen kende in 2004/05 een uitbreiding tot in het oosten van Drenthe (o.a. 375 bij Exloo-Gieten in november) en het midden van Groningen (o.a. 216 bij Harkstede in november).

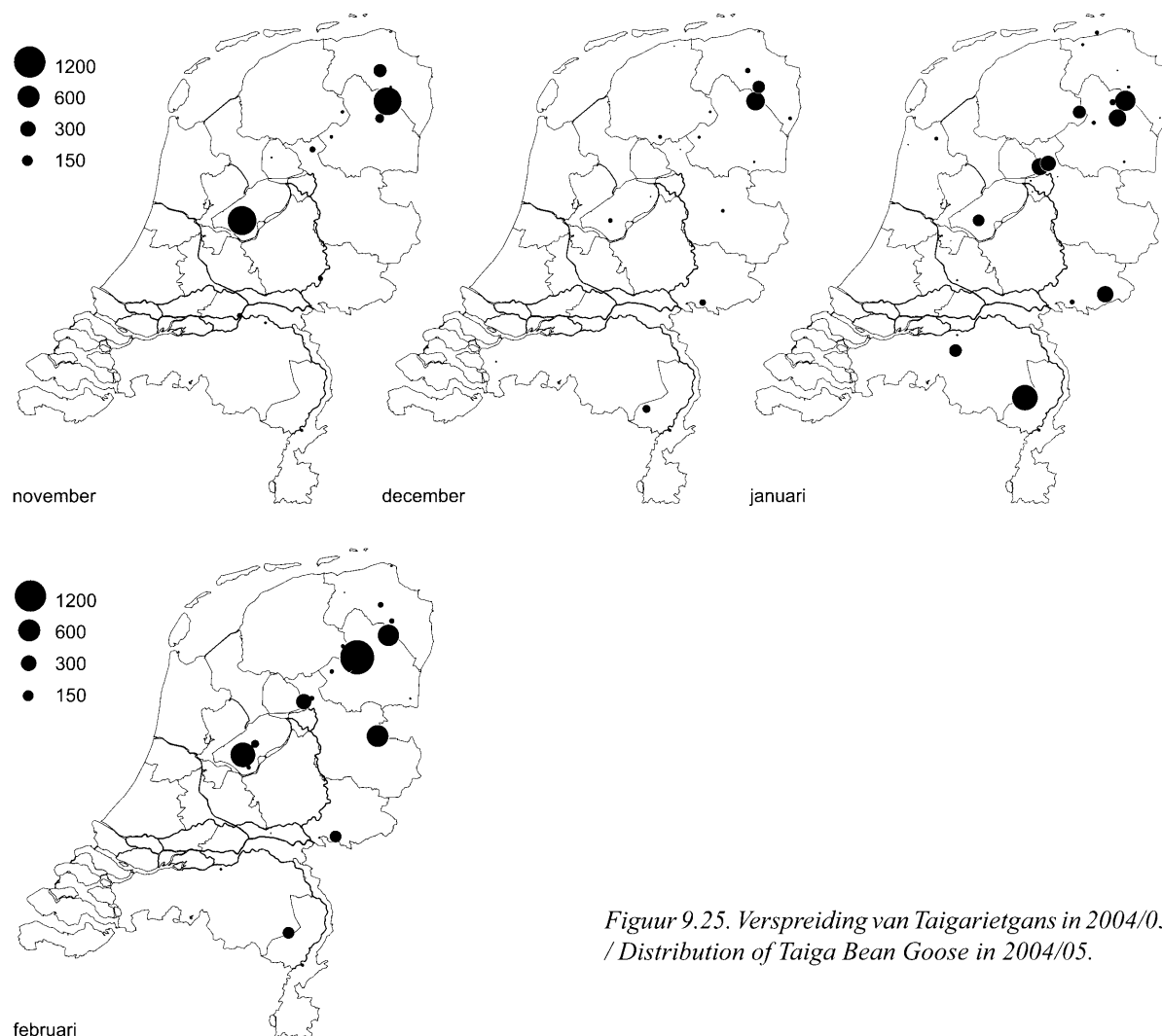

Figuur 9.24. Aandeel eerstejaars bij Taigarietgans, weergegeven als het jaarlijks percentage eerstejaars (balken) en het driejaarlijks lopend gemiddelde (lijn). Ontbrekende jaren: geen data. / Age-ratio assessments in Taiga Bean Goose, expressed as the annual percentage of first-year birds (bars) and the 3yr-running mean (line). Note that some years are without data.

Elders in het land ging het vroeg in het seizoen o.a. om 1000 vogels in het midden van Flevoland. Later in de winter werden ook grote aantallen in akkergebieden ten oosten van het Fochteloërveen waargenomen (1400 in februari). De landelijke piek in januari-februari was vooral gevolg van een toename in het oosten en zuiden van Nederland, o.a. 800 in de Groote Peel in januari. Het aandeel eerstejaars in de populatie was met 22.9% overeenkomstig het gemiddelde over de laatste vijf seizoenen (tabel 8.2; gegevens L.M.J. van den Bergh).

Figuur 9.23. Seizoenspatroon en trend van Taigarietgans in Noord- en Oost-Nederland. / Phenology and trend of Taiga Bean Goose in Northern and Eastern Netherlands.

Figuur 9.25. Verspreiding van Taigarietgans in 2004/05.
/ Distribution of Taiga Bean Goose in 2004/05.

Tabel 9.8. Aantallen en trends van Taigarietgans in belangrijke gebieden. / Numbers and trend of Taiga Bean Goose in important areas.

gebied	gem.	max.	mnd	trend	trend	N	perc.	periode	perc.
		04/05		totaal	10 jr		input		internat
Gronings-Drentse Veenkoloniën	1.400	970	11	++	++	24	24	77-04	1,4
Groote Peel e.o.	1.200	800	1	?	+	28	17	75-04	1,2

TOENDRARIETGANS *Anser serrirostris*

Het totale bezoek van Toendrarietganzen aan ons land is in de afgelopen decennia toegenomen. Net als bij de Kolgans wordt dit echter deels veroorzaakt doordat grotere aantallen vroeg in het seizoen arriveren, zoals in 2004/05 opnieuw werd bevestigd door de 5300 vogels in oktober. De seizoensmaxima variëren van jaar op jaar en staan vermoedelijk in direct verband met uitwisseling met gebieden in Midden-Europa tijdens vorstperiodes (dan toename in onze omgeving). In deze context is het opmerkelijk dat het aantal en verblijf van Toendrarietganzen in de loop van de jaren negentig - bij overwegend zachte winters - verder is uitgebreid.

Na 2001/02 lijkt sprake van een kentering. Zowel de seizoensmaxima als de aantallen in de rest van de winter tenderen naar een afname. Het seizoensmaximum van 136.000 vogels was dan ook belangrijk lager dan de 175.000 die nog in 2001/02 werden geteld. Grote veranderingen in de populatieomvang zijn niet aanneemelijk, tenminste de aanwas aan eerstejaars was in de afgelopen jaren opmerkelijk constant. In 2004/05 ging het om 16,3% (tabel 8.2), in de vijf voorafgaande seizoenen om gemiddeld 15,3%. Waarschijnlijk komt de laatste seizoenen dus een kleiner deel van de populatie naar ons land, iets wat gezien de tendens naar extreem